

Prin rugăciune și credință spre cinstea altarelor; să ne rugăm pentru beatificarea episcopilor greco-catolici, morți în faimă de martiri sub regimul comunist

LUNA SFÂNTULUI ROZARIU

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Revistă de spiritualitate și de cultură creștină a Societății
„EPISCOP DR. IOAN SUCIU”
Anul XXIV Nr. 10 (291) octombrie 2018

Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, azi

Octombrie 2018. În ziua de 6 a acestei luni, 1.300 de pelerini greco-catolici ai Bisericii Greco-Catolice din Slovacia au fost în pelerinaj la Roma, la mormintele Sfinții Apostoli, cu ocazia bicentenarului de la înființarea Eparhiei de Prešov. Papa Francisc a fost fericit să aibă în audiență o Biserică care poartă „o expresie a frumuseții varietății formelor de viață bisericească, varietăți care nu dăunează unității Bisericii”, o Biserică, urmașa martirilor persecuției dezlănțuite de regimul comunist asupra tuturor Bisericilor Greco-Catolice din Estul Europei.

Astăzi Biserica Greco-Catolică din Slovacia cunoaște o deosebită dezvoltare, remarcată de Papa Francisc, care a îndemnat pe Mitropolitul Jan Babjak și pe preoți să fie părinți și călăuzitori ai poporului, să răspândească bunătatea, pacea, generozitatea, blândețea și smerenia. Fidelitatea Martirilor, Episcopul Pavel Petru Gojdic și auxiliarul său, Vasile Hopko, să fie un exemplu nu în fața unei persecuții, care nu mai este, ci a dificultăților și pericolelor din lumea de azi.

Ne-am bucurat pentru Biserica Greco-Catolică Slovacă. Ne bucurăm pentru dezvoltarea tuturor Bisericilor Greco-Catolice care au suferit persecuția. Greco-Catolicilor din Slovacia, Dubcek, în 1968, în timpul „Primăverii de la Praga”, le-a redat libertatea și le-a înapoiat cea mai mare parte a proprietăților confiscate, toate au fost înapoiate după „Revoluția de Catifea” (1989).

Interzicerea cultului greco-catolic „a fost o impunere sovietică”, dar de ce Bisericile Greco-Catolice din „Ungaria, Bulgaria, și Iugoslavia - deși au îndurat persecuții - au supraviețuit din punct de vedere legal?” (Cristian Vasile, „Între Vatican și Kremlin”, Ed. Curtea Veche, București, 2003, p.17). Și în Polonia greco-catolicii au avut dreptul legal de existență.

Persecuția însăși a fost mult diferită de la o țară la alta, foarte dură în Ucraina și România, și tot diferită este revenirea la normalitate, deși misiunea Bisericii și dăruirea Episcopilor și preoților este aceeași. În „Viața creștină” nr. 9, septembrie 2018, citim observația semnată de Emanuel Cosmovici și Pr. Cristian Langa: „De abia după 1989, adică la două generații după <lichidarea> din 1948, urmată apoi de represiunea din 1956, Biserica Română Unită a putut intra pe lungul drum al renașterii sale din mormântul ce i-a fost pregătit de către Stalin. Dar și după 1989 au fost puse în aplicare de către puterea neocomunistă mecanisme de disuasiune (din fr. dissuasion = putere ce distruge, descurajează, creează ostilitate) care au împiedicat procesul normal de regăsire a identității greco-catolice. În acest sens, putem considera că, după 1989, a avut loc un ultim <asalt>, de durată, împotriva Bisericii Române Unite. Acest proces dureros rămâne să fie studiat, acum când încă mai sunt martori în viață”.

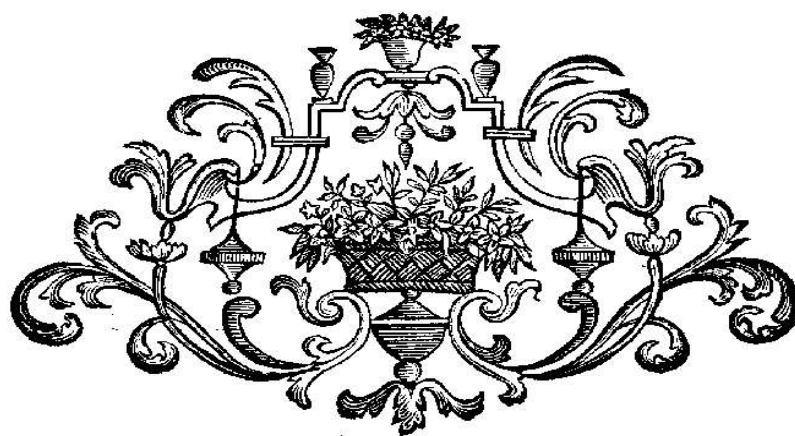
CALEA DESĂVÂRȘIRII

Despre rugăciune

Uneori, în rugăciunile noastră e „secetă”, ne rugăm fără să simțim mângâiere sau plăcere. Stările acestea sunt dese, însă mai meritorii și mai plăcute lui Dumnezeu, pentru că arată voința noastră hotărâtă de a fi în slujba lui Dumnezeu. Părintele Avila ne spune că atunci, când simțim această „uscăciune”, suntem ca niște copii, care trebuie duși în brațe, în timp ce ceilalți, cei puternici, umblă singuri. În astfel de situații trebuie să apelăm la puterile sufletului nostru, să ne ajutăm de ele și să cerem harul Spiritului Sfânt.

Părintele spiritual

din Alfonso Rodriguez, SJ
“Calea Desăvârșirii Creștine”, vol. I,
Oradea 1933

SUMAR

Editorial.....	2	De 25 de ani, preot al lui Cristos..	14
Episcopul tinerilor le scria acestora.....	4	Alături de MAMA noastră.....	16
Ziua Școlii Ardelene.....	5	Papa Ioan Paul al II-lea.....	18
Pagini bilingve.....	10	Rugăciune de binecuvântare și protecție pentru toate mamele.....	19
Rugăciune.....	13		

70 de ani de la declanșarea persecuției Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică (1948-1989)

Episcopul tinerilor le scria acestora:

Iubiți tineri, dragi inimii mele,

A sosit ceasul eroismului creștin pe pământ românesc. Strămoșii își ridică spre voi privirile și vă spun: „Noi am ridicat prin sânge și suferință o Piatră a Liberății Naționale, voi acum trebuie să ridicați o Catedrală a conștiinței și libertății religioase.

Biserica Română Unită, adevărata Biserică a Mântuitorului printre români, suferă prigoană. Isus Însuși, în Trupul Său Mistic, e din nou lovit, scuipat, încununat cu spini și răstignit. Mulți dezertează, mulți se înpăimântă de această Vinere Mare. Ci tocmai acum trebuie să ne mărturisim credința fără teamă. Voi, oricărei încercări ați fi supuși, nu lepădați credința. Iată că acum trăim vers cu vers paginile Evangheliei Vinerii Mari. Iată-ne scriitori de Evanghelie prin fapte. Iată ora în care trebuie să împlinim în carnea și în inimile noastre, prin suferință, ceea ce lipsește Patimilor lui Christos, pentru Biserică și pentru fiii ei. Ridicați-vă, batalioane de conștiințe, de inimi care trăiesc credința.

Cetatea Bisericii lui Christos pe pământ românesc e lovită de fiii

întunericului. Dar nu vă înfricoșați, nu șovăiți, căci ceea ce urmează să se întâmple nu va rămânea inedit: posibilitatea unei istorii de fapte mărețe face popas acum în neamul și țara noastră. Să nu scrieți pe paginile istoriei cuvintele: laș și trădător!

Nu trădați credința, nici un Iscariotean să nu fie între voi, ci cultivați-vă credința prin studiu și rugăciune și trăiți-o prin fapte vrednice de un creștin și prin cercetarea Sfintelor Taine. Suferiți pentru credință și faceți-vă apostoli ai ei cu vreme și fără vreme, mai ales acum când preoții încep să se împuțineze.

Răspândiți evlavia către Inima Neprihănită a MAICII DOMNULUI. Înmulțiți altarele Ei. Rugați-vă Sfântul Rozariu și faceți și pe alții să se roage.

Iată, v-am scris vouă, tinerilor, fiindcă sunteți tari.

Binecuvântarea mea să vă însoțească pentru ca să nu desmințiți așteptarea Mântuitorului Isus și a Inimii Neprihănite a Maicii Domnului.

**Blaj, octombrie 1948, IOAN,
Episcopul sufletelor voastre**

Ziua Școlii Ardelene – 11 octombrie

„Școala Ardeleană a adăugat dimensiuni occidentale culturii umane, reînnoind legăturile romanice, secole la rând întrerupte prin jocul nefericit al istoriei”. **Cardinal Alexandru Todea**

Ziua de 11 octombrie, zi în care, în 1754, au fost deschise Școlile Blajului - Fântâni ale darurilor – de către Episcopul Petru Pavel Aron, primele școli sistematice și moderne în limba română din Transilvania, asemenea celor europene ale timpului, „moderne nu numai ca metode, ci mai ales ca spirit, conținut și orientare” , din anul 2014, este declarată „Ziua Școlii Ardelene”.

Proiectul privind instituirea zilei de 11 octombrie, „Ziua Școlii Ardelene”, a fost adoptat de către Camera Senatului la 19 noiembrie 2013 și de Camera Deputaților, la 13 iunie 2014. Legea a fost promulgată de Președintele României, la 1 iulie 2014.

„Subiectul <Școala Ardeleană> este atât de apropiat conștiinței națiunii noastre, încât ne-am aștepta să-l întâlnim la tot pasul”, afirma profesorul univ. Camil Mureșan. Și totuși ... timp de mai bine de 40 de ani, în perioada de martiriu al Bisericii Române Unite cu Roma, s-a făcut tot ce s-a putut ca Biserica Română Unită cu Roma, Citadela spirituală și culturală a românilor, Blajul, și oamenii lui fără asemănare, cultura creată de aceștia, inclusiv „Școala Ardeleană”, să fie șterse din istorie,

din gândul și inima românilor. În ultimile decenii manipularea istoriei fiind tot mai practică, necunoașterea și rea-voința continuă.

Dorința pentru cunoașterea și „întărirea valorilor naționale”, prin instituirea „Zilei Școlii Ardelene”, a venit din partea parlamentarilor minorităților naționale. După consultări cu Episcopul greco-catolic de Oradea, P.S.S. Virgil Bercea, slovacul Adrian Miroslav Merka și alți trei reprezentanți în Parlament - ai croaților, ucrainenilor și macedonenilor -, au prezentat Parlamentului proiectul pentru stabilirea „Zilei Școlii Ardelene”, menționându-se printre multele merite ale „Școlii Ardelene” și acela de a fi „preconizat logica unității poporului român într-o singură formațiune politică”.

„Ziua Școlii Ardelene” impune ca adevărurile interzise atât de mult timp și denaturate continuu să fie puse în lumină, căci „nimic nu va face ca trecutul să fie altceva decât ceea ce a fost”.

„Școala Ardeleană” este curentul de idei iluministe din secolul al XVIII-lea, care afirmă ideea emancipării omului prin

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

cultură și educație, curent născut în cadrul Bisericii Greco-Catolice prin cărturarii ei formați la Blaj, Roma și „în atmosfera intelectuală creată la Viena de simbioza reușită dintre Reforma catolică și Aufklärung (iluminismul german)” și Iosefinism. („Studiu introductiv”, Laura Stanciu, în Petru Maior, „Prediche”, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2017, p.16).

Dacă luminismul francez se caracterizează prin nota anticlericală, în Transilvania, chiar clericii Bisericii Greco-Catolice îi dau ființă și, împreună cu intelectualii formați în școlile confesionale ale aceleiași Biserici, îl reprezintă.

Momentul „Școala Ardeleană” are o însemnătate excepțională în viața românilor ardeleni, cu ecou puternic și dincolo de Carpați. „Școala Ardeleană” este „hotarul dintre ieri și mâine, ea marchează începutul modernității noastre în toate domeniile”.

„Școala Ardeleană” a definit identitatea noastră națională prin opere documentate, a dovedit originea romană a poporului român, latinitatea limbii române, continuitatea românilor pe teritoriul fostei Dacii și unitatea românilor, adevăruri care au stat la baza luptei pentru recunoașterea românilor ca națiune și a luptei pentru drepturi egale cu ale celorlalte națiuni din Ardeal.

Evenimentul crucial care a făcut posibilă existența „Școlii

Ardelene” a fost Unirea cu Roma a Bisericii Române din Transilvania, la 1700, act prin care a luat naștere Biserica Române Unite cu Roma, Greco-Catolică. Mitropolitul Atansie Anghel, din credință, cu inteligență și cu puterea de a vedea dincolo de moment, a știut alege între calvinism, ortodoxie și catolicism. Prin Unirea cu Roma, ne-am înapoiat în Biserica Catolică de care am fost ruși, fără voia noastră, prin Schisma de la 1054. Conștient, românii și-au regăsit locul în Europa.

Printre drepturile obținute datorită Unirii cu Roma, este și acordarea de burse pentru studii în marile colegii catolice din Apus. Această realitate îl determină pe N. Iorga să afirme: „Fără Unirea în credință cu Impăratul nu era libertatea, prețuirea, recunoașterea demnității umane. Fără Unirea cu Roma nu erau Școlile mari din străinătate pentru ucenicii români, aspri în ale învățaturii, nu era mai ales acea mare școală pentru inima poporului nostru care a fost Roma înșăși”.

Episcopul Inocențiu Micu-Klein (1692-1768) și-a dat seama că Biserica are nevoie de preoți culți, de aceea va trimite tineri la înaltele colegii catolice din Roma și Viena. Printre primii bursieri a fost și Petru Pavel Aron, urmașul său, „un alt arhieru cult și erudit, fără mândrie, smerit ca Sfinții Părinți și arhieru cei mai

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

aleși ai Bisericii creștine”, cum l-a caracterizat Augustin Bunea, Arhiepiscopul care unea vocația religioasă cu cea de cărturar.

Școlile deschise la Blaj erau gratuite, „nici o plată de la ucenici așteptându-se”: școala de obște, școala latinească și de preoți, școli care au devenit în timp școală primară, Liceul „Sf. Vasile cel Mare” și Seminarul Teologic. Școlile au fost gândite să devină și au devenit „izvorul nesecat de cultură pentru toată românimea”, indiferent de etnie și confesiune, că „mai toți sunt însătoșiți și flămânzi de hrana cea sufletească, pentru aceia, tuturor fiilor noștri, oricarii vor cere, trebuie a li se frânge sfânta pâine și a-i cuprinde la învățătură”, spunea Episcopul în „Înștiințare”, la 11 octombrie.

Școlile au fost încredințate călugărilor din Ordinul Sf. Vasile cel Mare, apreciați pentru cultura lor cu largi orizonturi. Urmașii Întemeietorilor, Mitropoliții Ioan Vancea și Vasile Suciș au continuat să dezvolte Școlile Blajului cu toate profilurile - de numele Mitropolitului Vasile Suciș va fi întotdeauna legat „Institutul Recunoștinței” - un complex de școli pentru fete: liceu teoretic, liceu comercial, școală normală și de aplicație. După modelul Blajului, s-au înființat școli confesionale greco-catolice în toată Mitropolia: „Preparandia”, la Oradea, Liceul „Samuil Vulcan” și „Liceul Român

Unit de Fete”, la Beiuș și „Gimnaziul Greco-Catolic” din Năsăud. Numeroși intelectuali ortodocși s-au format în Școlile Bisericii Unite cu Roma.

Între 1760-1761 Episcopul Petru Pavel Aron traduce Biblia latină, „Biblia Vulgata”, la noi, „prima traducere a unui text latin, exceptând sporadicile acte politice sau diplomatice”.

A doua generație a Școlii Ardelene este reprezentată de „Corifeii”, „severii călugări și preoți porniți de pe băncile școlilor din Blaj și crescuți în asprele colegii catolice din Apus”. Sunt diferiți ca „temperamente, talente și traiectorii biografice”, Samuil Micu Clain (1745-1806), Gheorghe Sincai (1754-1816), Petru Maior (1761-1821) și Ioan Budai-Deleanu (1760-1820), dar „alcătuiesc un singur gând, o singură voință. Ceea ce unul începe, ceilalți împlinesc, continuă, propagă. În fiecare conștiință programul de preocupări și de teme trăiește integral, chiar dacă unul este mai ales filolog, altul mai ales istoric, un al treilea polemist și propagandist, iar ultimul beletrist”, afirmă George Ivașcu în „Istoria literaturii române 1”, Ed. Științifică, București, 1969, p.306).

Aceștia au studiat la Blaj și în marile universități catolice din Occident, de unde se înapoiază în țară cu doctorate în Teologie și Filozofie și cu dorința de a crea și de a da o

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

direcție culturii române, idealul era o cultură de esență latină, opusă celei slavo-bizantine.

Samuil Micu este primul dintre cărturari care a trebuit să depășească greutățile începutului. El și toți ceilalți au scris lucrări cu caracter religios, istoric, lingvistic, filozofic și didactic, iar I. Budai-Deleanu și opere beletristice.

Reprezentanții Școlii Ardelene s-au bucurat de prietenia și sprijinul Episcopilor Diecezei de Oradea, Ignatie Dărăbant și Samuil Vulcan. Oradea era la vremea aceea un însemnat centru cultural și Episcopia Greco-Catolică avea în subordinea ei secțiunea românească a Tipografiei Universității din Buda, unde a trimis ca cenzor pe Samuil Micu și corector pe Gh. Șincai.

Din numărul impunător al lucrărilor „Corifeilor”, ne sunt în atenție operele teologice, scrieri originale, mai ales volume de predici, sau traduceri. Lui Samuil Micu îi datorăm prima traducere a operei „Imitatio Christi” de Thomas a Kempis. Tot Samuil Micu a tradus și a tipărit, în 1795, Biblia, cunoscută sub numele de „Biblia de la Blaj” sau „Biblia lui Clain”, sau „Biblia lui Bob”. Traducerea „se ridică și uneori chiar întrece frumusețea literară a celei de la București - 1688”.

Operele istorice „Istoria, lucrurile și întâmplările românilor” a

lui Samuil Micu, „Hronicul românilor și a mai multor neamuri” a lui Gh. Șincai și „Istoria pentru începutul românilor în Dachia” a lui Petru Maior, spre deosebire de cronicile anterioare, ale lui Gr. Ureche, Miron Costin și Ioan Neculce, care povestesc evenimentele istorice, limitate la provincii, exponenții „Școlii Ardelene” realizează opere critice care cuprind istoria tuturor românilor, istorie încadrată în contextul european.

Prin „Hronicul românilor și a mai multor neamuri”, Gh. Șincai realizează „cel mai complex edificiu de erudiție a istoriografiei românești până la opera lui Nicolae Iorga, monumentul istoriografiei Școlii Ardelene”, eruditul călugăr fiind „un Iorga al veacului al XVIII-lea”.

Opera a fost scrisă în două limbi: română și latină - prin latină se adresa învățaților străini. Istoriografia europeană i-a oferit lui Șincai argumentele latinității și continuității neîntrerupte a românilor în spațiul daco-roman, argumente convingătoare în fața oricăror istorici străini. Străbătută de un cald patriotism, opera este deosebit de apreciată de N. Iorga: „Această lucrare e din cele mai bogate, din cele mai muncite, din cele mai cinstite ce se pot închipui. E un admirabil repertoriu, o culegere de izvoare din cele mai îmbelșugate, la care se recurge încă astăzi și se va recurge încă multă vreme”.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

„Corifeii” au reușit să cuprindă „tot ceea ce era înnoitor și mobilizator în istoriografia Școlii Ardelene”, cu ei istoria a încetat să fie o povestire, a devenit „o analiză critică a faptelor și a izvoarelor”. Ei au deschis o cale pentru cei care aveau să-i urmeze, impunând un simț înalt al adevărului. Același lucru temeinic l-au realizat și în Lingvistică.

Pentru a sublinia originea latină (pur latină) a limbii române, Micu a elaborat un sistem ortografic etimologic. El este primul învățat român care publică o carte în limba română, scrisă cu litere latine, este „Carte de rogacioni” (Viena, 1779). Tot el redactează la Viena, împreună cu Gh. Șincai, prima gramatică tipărită a limbii române: „Elementa linguae daco-romanae sive valachicae” (1780). Micu a descoperit legile fonetice ale evoluției limbii latine în română și le-a făcut cunoscute. Și tot prin această gramatică a făcut cunoscută lingvisticii străine latinitatea limbii noastre. Exponenții „Școlii Ardelene” au intervenit pentru îmbogățirea vocabularului prin neologisme de origine latină. Micu este și cărturarul care a creat primul nostru vocabular filozofic.

Samuil Micu a fost și cel dintâi lexicograf al nostru. Cunoscutul „Lexi-con” de la Buda, 1825, primul nostru dicționar etimologic, îi aparține în cea mai mare parte. Ca să fie

terminată lucrarea, înainte de a muri, a încredințat-o Canonicului orădean I. Corneli.

Capodopera literară a secolului al XVIII-lea, la noi, este „Țiganiada” lui I. Budai-Deleanu, pe care G. Călinescu îl caracterizează astfel: „un spirit cu desăvârșire occidental, cărturar de întinsă cultură, cu preocupări istorice, drept și filologie, un veritabil om de litere”. Cunoștea literatura universală de la paginile Antichității la literatura modernă: italiană, franceză, germană, spaniolă și polonă. A creat prin „Țiganiada” întâia noastră operă beletristică de înaltă valoare nu numai pentru noi, dar și pentru Iluminismul european, unde stă alături de epele eroi-comice ale literaturii europene.

Cuprinzând tot ce a creat Școala Ardeleană, N. Iorga va spune: „În Ardeal nu e un mănunchi, ci o pleiadă, nu e un predicator în pustie, cu câțiva ucenici răzleți, ci profeți serbătoriți se încunjură de ucenici înțelegători și devotați, cari repetă cuvântul auzit, îl tâlcuiesc pentru alții, scot dintr-însul adevăruri nouă” (Op.cit., p.297.

Învățămintul întemeiat de Biserica Română Unită cu Roma în Ardeal a avut influențe directe asupra întregului teritoriu românesc, inclusiv în Muntenia și Moldova, unde nu existau școli în limba română decât în slavonă și greacă. Din Ardeal, dar

(continuare în pag. 12)

“C’est ce que derange qui fait vivre”

Cardinal Alexandru Todea

„Chânes et terreur”

Preface a l'edition francaise (IV)

Ce temoignage est un cadeau spirituel

Il s’agissait, y compris par des tortures innommables, de réduire l, homme de pensée et de foi a un objet physique n’ayant plus qu’une seule préoccupation: survivre en attendant de se resigner a mourir. Dans ces pages nous apprenons ce que veut dire, „souhaiter en finir”. Seuls les pouvoirs totalitaires savent en arriver la.

Et c’est peut-être la au plus profond de la souffrance humaine que nous trouvons la foi et la culture de Mgr Ploscaru. Soit seul, soit par moment avec les autres évêques ou prêtres, il reconstitue des journées de prière et de réflexion théologique comme dans un monastère, ainsi il se reconstruit en contrepoint de la destruction mentale et physique dont il est victime. Il survit par la foi au Christ dont il fait siennes les souffrances: „En évoquant la Passion et la mort de notre Sauveur Jésus – Christ, mes souffrances prenaient une proportion infime. C’est ainsi que je passai tout ce temps dans la méditation et la prière. „Nous ne pouvons que partager cette vie spirituelle qui jusqu’à, la pratique communautaire des Exercices de saint Ignace de Loyola fut pour lui une force théologique dont nous sommes émerveillés”.

(a suivre)

PAGINI BILINGVE

Asociația „Prietenii Bisericii Greco-Catolice Române”, Blaj

„Ceea ce ne deranjează ne face să trăim”

Cardinal Alexandru Todea

„Lanțuri și teroare”

Prefață la ediția franceză (IV)

Această mărturie este un dar spiritual

E vorbă, inclusiv, de nenumăratele torturi, pentru a reduce omul rațiunii și al credinței la un obiect, fără nici o preocupare decât a supraviețui așteptând resemnat să moară. Din aceste pagini învățăm ce vrea să spună „a-ți dori să mori”. Doar puterile totalitare reușesc să ajungă la asta.

Și poate cea mai adâncă suferință omenească o găsim în credința și cultura Episcopului Ploscaru. Fie singur, fie o perioadă cu alți episcopi și preoți, retrăiește zilele de rugăciune și de meditație teologică, astfel rezista împotriva distrugerii mentale și psihice, a cărui victimă era. Urmează, prin credință, pe Cristos, unindu-și suferințele cu ale Lui: „Evocând Patimile și moartea Mântuitorului nostru Isus Cristos, suferințele mele păreau infime. Astfel îmi petreceam timpul în meditație și rugăciune”. Noi ne putem împărtăși de această viață mistică, care până la Exercițiile spirituale ale Sfântului Ignățiu de Loyola, în comunitate, au fost pentru el o forță teologică ce ne uimește.

(va urma)

Traducere Ligia Domuța

(urmare din pag. 9)

mai ales din Blaj, au plecat profesori pe tot cuprinsul românesc: Gh. Lazăr și Florian Aaron, la București, Aron Pumnul, la Cernăuți, unde va fi profesorul lui M. Eminescu, Simion Bărnuțiu, la Iași, Ion Trifu Maior, tatăl lui Titu Maiorescu, la Craiova, iar la cererea Mitropolitului Veniamin Costache, au plecat la Seminarul de la Socola V. Fabian Bob, Costea, Manfi și Vasile Popa. Sunt multe motivele care l-au îndreptățit pe Eugen Lovinescu să afirme că „Toate popoarele care posedă o înaltă civilizație astăzi, dacă nu sunt, au fost măcar mult timp catolice”.

La această extraordinară mișcare de idei care a fost Școala Ardeleană, animați de același ideal al „iluminării și ridicării politice, sociale și intelectuale a poporului român”, cărturarilor uniți li s-au alăturat și mulți ortodocși, încât, în acest efort comun de înălțare prin cultură, există un exemplu de solidaritate într-un ideal al BINELUI. Memoriul „Supplex Libellus Valachorum Transsilvaniae” – 1791 și 1792 - îi avea în atenție pe toți românii.

Spiritul Școlii Ardelene a continuat, s-a transmis generație după generație și va exista întotdeauna în Biserica Greco-Catolică. P. Maior nu vorbește doar

în numele lui când spune: „Eu numai cât am aruncat sămânța...”. Există ceva ce s-a format în Biserica noastră prin spiritualitatea ei și cultură, ceea ce se recunoaște în viețile marilor personalități, în munca, opera și caracterul lor; Timotei Cipariu este unul dintre aceștia, unul din cei mai mari învățați români. Dotat cu inteligență rară, cu o putere de muncă uluitoare, disciplinat și perseverent, vorbea 12 limbi vechi și moderne, a fost unul dintre întemeietorii „Societății Academice Române”, viitoarea „Academie Română”. Ioan Bianu, plecat de la Blaj, a organizat, la București, „Biblioteca Academiei”, el, modestul teolog crescut cu „știpăii” Mitropoliei (pâinea data gratuit elevilor săraci).

Dintre coordonatele alcătuirii sufletești formate de Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, cărora le-a dat viață personalitățile Școlii Ardelene, amintim credința în Dumnezeu, iubirea și fidelitatea față de Biserica Sa, Biserica Romei, puterea de muncă, erudiția, adevăratul patriotism, dăruirea până la jertfa de sine și sfințenia. Persecuția din anii comunismului a adus pentru urmașii Școlii Ardelene, martiriul. Episcopii Valeriu Traian Frențiu, Iuliu Hossu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu, Vasile Aftenie, Ioan Suci și Tit Liviu Chinezu l-au trăit, l-au trăi, preoții

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 13)

și credincioșii ...

După anii întunecați ai comunismului, s-au distrus conștiințele la noi, s-a pierdut sensul Adevărului și al Binelui și răul continuă prin incorectitudinea față de istoria Bisericii Unite cu Roma. La adevăr se poate ajunge prin cunoaștere, trebuie știut ce este Biserica Greco-Catolică și ce este „Școala Ardeleană”, apoi vorbit și scris. Dar pentru aceasta este nevoie de inteligență și curaj în efortul de a căuta Adevărul. Acestea le dorim cititorilor ...

Înainte de a încheia, ne amintim ceva ce ne pune pe gânduri: prima carte editată cu litere latine, de Samuil Micu Clain, este „Carte de rogacioni”, îndemn de credință și rugăciune, iar prima carte întocmită și tipărită de „Școala Ardeleană” este „Floarea Adevărului”, Blaj, 1750, o carte a „cuvioșilor ieromanași” de la Blaj, în frunte cu viitorul Episcop Petru Pavel Aron, carte în care se explică rațional cele patru puncte dogmatice sub care s-au unit românii cu Roma la 1700-- Biserica Greco-Catolică se apăra de lovituri și nedreptăți...Credința, rugăciunea și apărarea Bisericii, chiar prin jertfă, în timp, s-au definit a fi un TESTAMENT.

Otilia BĂLAȘ

RUGĂCIUNE

M. Eminescu

Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te,
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupră-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila Sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste Îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!

De 25 de ani, preot al lui Cristos...

O Sărbătoare în viața Bisericii, o Sărbătoare în viața unui preot al lui Cristos! S-a trăit la Sanctuarul Eparhial Franciscan „Maica Domnului” din Oradea, la 8 septembrie din acest an, de Ziua Nașterii Sfintei Fecioare Maria, cu ocazia Jubileului de 25 de ani de la hirotonisirea într-un preotie a pr. Tarciziu Albert O.F.M.Conv.

Privim în urmă, privim peste sfertul de veac: în Capela-Catedrală Sf. Nicolae a Episcopiei Greco-Catolice din Oradea, la 8 septembrie 1993, patru teologi din Ordinul Fraților Minori Conventuali, Provincia „Sf. Iosif” din România, stau îngenuncheați în fața Altarului, unde, întrebarea P.S. Vasile Hossu răsună în Capelă de patru ori: „Vrednic este?” Răspundem emoționați: „Vrednic este!” Fulgerător, ne vin amestec de gânduri, speranțe sau neliniști... „Vrednic este!” Vrednic dacă tânărul e curajos. A fi preot într-o Biserică abia ieșită din persecuție cere multă credință și mult curaj...

A fi preot înseamnă să mergi pe urmele lui Cristos, să ai un anumit mod de a gândi și de a înțelege lumea, un mod bazat pe legătura permanentă cu Dumnezeu. Acel „Da” spus preoției mai înseamnă și să fii în stare să găsești drumul spre oameni. Dar a fi preot în Biserică a cărei viață a fost zeci de ani prin închisori, prin locuri ascunse, mereu primejdioase, și neclintit în

suflete, cu fidelitate, înseamnă a avea un dar cu totul deosebit. Simțind acel dar, răspunsul „Vrednic este!” s-a dat pentru tinerii Tarciziu Albert, Damian Blăjuț, Sociu Karmil și Silvestru Poșta.

La 25 de ani de la acel moment sfânt, dintr-o zi de Sărbătoare, în atmosfera solemnă a Sărbătorii Preacuratei, pr. Tarciziu i-a prezentat Celui Atotputernic „talantii” agonisiți. Și nu au întârziat în conștiință cuvintele: „Bine, slujitor bun și credincios...”.

Sf. Liturghie celebrată de P.S. Virgil Bercea a ridicat spre Cer laudă și mulțumire lui Dumnezeu - rugăciunea în cuvânt și cânt. În predică, Preasfinția Sa a cuprins apostolatul pr. Tarciziu, subliniind iubirea și ocrotirea Preacuratei de-a lungul anilor, a prezenței Sale în fiecare dimineață când Părintele se îndreaptă spre Altar. Pr. Vicar General Mihai Vătămănelu a prezentat imaginea preotului franciscan Tarciziu, a preoției în general și bogăția spiritualității franciscane, o permanență în viața și slujirea preotului.

La sfârșitul Sf. Liturghii s-a citit binecuvântarea primită de pr. Tarciziu din partea Sfântului Părinte Papa Francisc: „Sanctitatea Sa Papa Francisc dăruiește din inimă binecuvântarea apostolică preotului Tarciziu Albert O.F.M.Conv., cu

(continuare în pag. 15)

Să ne rugăm împreună

Pe tine te rugăm, Sfântă Fecioară Maria de la Lourdes, tămăduitoarea bolnavilor, îndreaptă-ți privirea spre toți bolnavii, spre cei care sunt acum în pelerinaj la Lourdes sau sunt departe, dar ajung la tine prin puterea credinței și a rugăciunii; ai milă de suferințele lor, vindecă-i.

Sfântă Fecioară de la Lourdes, te rugăm îndreaptă-ți privirea și spre Episcopul nostru Virgil, care este bolnav, vindecă-l, umple-i inima de iubirea ta de mamă, îndepărtează orice rău trupesc sau sufletesc, redă-i sănătatea. Readu-l, Sfântă Fecioara, în Biserică, între noi, care, pe drumul vieții, urcând și coborând, avem nevoie de Credința sa, de Lumina, Bunătatea, Blândețea și continua sa Dăruire. Te iubim și te rugăm, Sfântă Fecioară de la Lourdes, ajută-l pe Preasfințitul nostru Virgil. Amin.

(urmare din pag. 14)

oazia celor 25 de ani de la hirotonirea întru preoție, și invocă harurile Spiritului Sfânt peste apostolatul sfinției sale”.

În sufletul pr. Tarciziu, amintirea Jubileu - 25 de ani de preoție - este foarte puternică, mărturisește cât de intens a trăit preotul bucuria în ziua aniversară, și, în același timp, mărturisește reînnoirea promisiunilor de preot. Și emoționantele cuvinte „Vrednic este!” vor fi mereu în inimă, îndemn pentru a duce mai departe apostolatul de preot al lui Cristos și al Bisericii Sale, „lupta cea bună”!

La mulți și binecuvântați ani, Părinte Tarciziu!

Alături de MAMA noastră

Motto: „Dragi copii, vă chem să fiți curajoși și să nu obosiți, fiindcă și cel mai mic bine – cel mai mic semn de iubire - învinge răul care este din ce în ce mai vizibil.

Copiii mei, ascultați-mă pentru ca BINELE să învingă, să ajungeți să cunoașteți IUBIREA FIULUI meu. Aceasta este cea mai mare fericire, brațele Fiului meu care îmbrățișează El, care iubește sufletul, care S-a dăruit pe Sine pentru voi și se dăruiește în continuare în Euharistie, El, care are cuvintele vieții veșnice. Dacă ajungeți să cunoașteți iubirea Lui, să-L urmați, înseamnă să aveți o comoară spirituală.

Aceasta-i bogăția din care izvorăsc bunele sentimente, care vede BINELE și FRUMOSUL pretutindeni. Apostoli ai iubirii mele, copiii mei, fiți ca niște raze ale soarelui care, prin căldura Sa, Iubirea Fiului meu, încălzește pe toți cei din jur.

Copiii mei, lumea are nevoie de apostoli ai iubirii, lumea are nevoie de multă iubire, rugăciune rostită cu inima și sufletul nu doar cu buzele. Copiii mei, tânjiți după sfințenie, dar în smerenia care-I permite Fiului meu să împlinească ceea ce EL dorește pentru voi.

Copiii mei, rugăciunile, cuvintele, gândurile și acțiunile voastre sunt cele ce vă deschid sau închid porțile Împărăției Cerurilor. Fiul meu v-a arătat Calea și v-a dat speranță, iar eu vă consolez și vă încurajez fiindcă eu am cunoscut durerea, dar am avut credință și speranță.

Acum am răsplată vieții în Împărăția Fiului meu. Așadar, ascultați-mă, curaj ,nu vă lăsați să vă cuprindă slăbiciunea!”

(Mesajul Preacuratei la Medjugorje, 2 oct. 2018)

Citim și nu putem decât să MULȚUMIM TATALUI CERESC pentru darul de a permite MAMEI noastre să ne fie aproape cu iubirea Sa , cu vorbele Sale . Cum putem oare să ne înfundăm urechile cu zgomotul aiuritor al lumii ce ne cuprinde zilnic!? Din păcate putem. Se vede zilnic din gândurile noastre, vorbele și faptele noastre de răutate, invidie,

izvorâte din nevolnică frustrare, din neputința de a vedea frumosul și binele, din egoism, din lăcomie, comoditatea ori rușinea de a nu fi arătați cu degetul când ieșim din rândurile groase ale iureșului monden care duce spre ...ce? Spre pierzanie! Un exemplu clar s-a văzut, la nivel de popor român, popor credincios, unde

(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

bisericile mai sunt încă pline, măcar duminica și în sărbători, popor care și construiește încă biserici. Uimitor a fost absenteismul de la votul pentru a salva familia creștină într-o lume „europeană” plină de derapaje de la morala creștină, aici, la noi ! Ce simplu ar fi dacă am fi **curajoși** în a face binele, în a vedea frumosul în lume, în noi și ceilalți, să fim puternici, să ne umplem de **IUBIREA** lui **ISUS** și să **O** radiem în jur. Ce bine ne simțim când facem și cel mai mic bine o știm fiecare, deci să nu obosim să facem acest bine mărturisind de fapt, astfel marele BINE ce ni se face mereu de către Cer.

Să-I fim alături, să ascultăm și să urmăm chemarea MAMEI, plină de iubire, dar fermă ce ne spune clar și în mesajul din 25 septembrie 2018:

„Dragi copii, însăși natura dă semne ale iubirii sale pentru voi prin roadele pe care vi le dăruiește. Tot astfel și voi, prin venirea mea ați primit o abundență de daruri și roade. Copilașilor, Dumnezeu cunoaște cât de mult ați răspuns chemării mele. Vă chem, nu e târziu, decideți-vă pentru sfințenie și o viață cu Dumnezeu în har și pace. Dumnezeu vă va binecuvânta și vă va răsplăti însutit dacă aveți încredere în EL.

Vă mulțumesc că ați răspuns chemării mele ”

Maria Mirela FILIMON

Papa Ioan Paul al II-lea

Din predica de la Divina Liturghie bizantină celebrată în Catedrala Sfântul Iosif - sâmbătă 8 mai 1999 (III)

Mai degrabă decât pentru privarea de darul liberății, deși de neprețuit, și chiar de cel al vieții, voi ați suferit pentru că nu v-ați simțit iubiți, pentru că ați fost constrânși la clandestinitate, printr-o grea izolare de viața națională și internațională. O rană dureroasă a fost produsă mai ales în raporturile cu frații și surorile Bisericii Ortodoxe, deși cu mulți dintre ei ați împărtășit suferințele mărturiei pentru Cristos, în timpul prigoanei. Dacă între ortodocși comuniunea nu este încă deplină, reținem că ea este deja perfectă în ceea ce toți împreună considerăm culmea vieții de har, „martyria” până la moarte, comuniunea cea mai adevărată ce poate exista cu Cristos care își varsă sângele și, în acest sacrificiu face să devină apropiați cei care altădată erau departe.

Pentru creștini acestea sunt zile de iertare și reconciliere. Fără această mărturie lumea nu va crede: cum putem vorbi în mod credibil de Dumnezeu care este Iubire, dacă nu există nici un răgaz în confruntări? Vindecați rănilor trecutului prin iubire. Suferința comună să nu genereze separare, ci să suscite miracolul reconcilierii. Nu este oare acesta miracolul pe care lumea îl așteaptă de la cei ce cred?

Și voi, iubiți frați și surori, sunteți chemați să vă aduceți în adevăr și

caritate contribuția la dialogul ecumenic după indicațiile Conciliului Vatican II și ale „magisterului” Bisericii.

Vin acum de la cimitirul catolic din acest oraș: pe mormintele puținilor martiri cunoscuți și ale multora, ale căror rămășițe pământești nu au avut nici măcar cinstea unei înmormântări creștine, m-am rugat pentru voi toți și am invocat martirii voștri și mărturisitorii credinței, să mijlocească pentru voi la Tatăl care este în Ceruri. Am invocat în special episcopii, să continue a fi păstorii voștri din Cer: Vasile Aftenie și Ioan Bălan, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Suci, Tit Liviu Chinezu, Alexandru Rusu. Martirologiul vostru se deschide cu celebrarea ideală a acestor Episcopi care și-au amestecat sângele cu cel al jertfei euharistice pe care au celebrat-o zilnic. L-am invocat și pe Cardinalul Iuliu Hossu, care a preferat să rămână cu ai săi până la moarte, renunțând să se transfere la Roma ca să primească de la Papă „bereta” de Cardinal, pentru că aceasta ar fi însemnat să-și părăsească iubitul pământ natal.

Ei să vă însoțească împreună cu Maria, Sfânta Maică a lui Dumnezeu, în drumul vostru către Cristos, izvor de adevărată libertate. Vă încredințez Ei, cu cuvintele pe care în timpul persecuției le cântați cu încrezătoare abandonare: „*Nu lăsa, Măicuță, să pierim pe cale, căci noi suntem fiii lacrimilor tale*”.

Rugăciune de binecuvântare și protecție pentru toate mamele

Tată iubit: îți aducem mulțumire pentru mamele noastre, cărora le-ai încredințat prețioasa grijă a vieții umane, de la începutul său în pântec.

Tu le-ai dat femeilor capacitatea de a participa cu Tine la crearea noii vieți.

Fă ca fiecare femeie să poată ajunge să înțeleagă pe deplin semnificația acestei binecuvântări, care îi conferă o capacitate nelimitată de iubire dezinteresată pentru toți copiii. Privește fiecare mamă care așteaptă un copil, întărește-i credința în grija Ta paternă și iubirea pentru ea și pentru fătul ei.

Dă-le curaj în momentele de teamă sau durere, pricepere în momentele de incertitudine și îndoială și speranță în fața problemelor care apar.

Acordă-le bucurie la nașterea copilului lor. Binecuvintează acele mame cărora le-ai dat marele privilegiu și responsabilitatea de a fi primul maestru și primul însoțitor spiritual al unui copil. Fă ca toate mamele să poată promova în mod demn credința fiilor, urmând exemplul Mariei, al Elisabetei și a altor femei sfinte care îl urmează pe Cristos. Ajută mamele să crească în fiecare zi în cunoașterea și înțelegerea Fiului Tău, Domnul nostru Isus Cristos, și dă-le înțelepciunea pentru a răspândi această cunoaștere cu fidelitate fiilor lor, și tuturor aceluia care depind de ele.

Ajută toate „mamele spirituale” care, deși nu pot avea propriii fii, în mod dezinteresat, îngrijesc copiii altora de orice vârstă și stare de viață, ca să poată cunoaște bucuria de a răspunde acestei chemări materne a femeii, în procesul de predare, în infirmerie, în viața religioasă sau într-un alt tip de muncă care recunoaște și promovează adevărata demnitate a fiecărei ființe umane, creată după chipul și asemănarea Ta.

Te rugăm să trimiți pe Spiritul Sfânt, Mângăietorul, mamelor copiilor care au murit, sunt bolnavi, sau separați de familiile lor, care sunt în pericol sau înfruntă probleme de orice fel.

Ajută mamele în doliu să aibă încredere în îndurarea Ta și în oferta părintească de iubire pentru toți fiii Tăi. Cerem binecuvântarea Ta peste toate acelea cărora le-ai încredințat maternitatea. Spiritul Tău cel Sfânt să le inspire și să le întărească mereu. Să nu înceteze niciodată de a urma exemplul Mariei, Maica Domnului nostru, și de a imita fidelitatea sa, smerenia și iubirea sa de sacrificiu.

Toate mamele să poată primi harul Tău cu abundență în această viață, sperând că vor participa la bucuria veșnică, în prezența Ta în viața care va veni.

Tată, îți cerem acestea prin Cristos Domnul nostru, care trăiește și domnește cu Tine și cu Spiritul Sfânt, un singur Dumnezeu, lume fără sfârșit. Amin!

Traducere: Liviu Ursu; [www: e-comunio.ro](http://www.e-comunio.ro)

CONT SPECIAL PENTRU RECONSTRUIREA PALATULUI

Tragicul incendiu din data de 25 august 2018 în urma căruia Palatul Episcopal Greco-Catolic din Oradea a fost devastat în proporții mari, a constituit un adevărat șoc pentru toată lumea! A fost o seară de doliu nu numai pentru Biserica Greco-Catolică ci pentru întreaga comunitate din Oradea și nu numai!

Palatul este nostru, al tuturor, fapt pentru care foarte multă lume și-a manifestat empatia și dorința de a contribui la refacerea lui cât mai repede, fie prin donații, fie prin punerea la dispoziție a serviciilor de specialitate pe care unii le pot oferi.

Le suntem profund recunoscători tuturor și îi asigurăm de aprecierea noastră și de pomenirea în rugăciune!

Dumnezeu va răsplăti.

Episcopia Greco-Catolică de Oradea a deschis un cont special pentru reconstruirea Palatului Episcopal Greco-Catolic din Oradea, la Banca Transilvania. Așadar, cei care vor să facă donații, au la dispoziție următoarele conturi:

EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA GRECO-CATOLICĂ DE
ORADEA

IBAN: EURO – RO78BTRLLEURCRT0463151401

RON – RO31BTRLRONCRT0463151401

USD – RO82BTRLUSDCRT0463151401

CHF – RO57BTRLCHF CRT0463151401

GBP – RO36BTRLGBPCRT0463151401

HUF – RO91BTRLHUF CRT0463151401

SWIFT: BTRLRO22; Banca Transilvania; Sucursala Oradea

Colectivul redacțional

Director: prof. Otilia BĂLAȘ

Secretar de redacție: Pr. Olimpiu TODOREAN

Tehnoredactare computerizată: Pr. Olimpiu Todorean

Adresa: Redacția CALEA DESĂVÂRȘIRII
Str. Gen. Magheru, 3/5 - ORADEA -3700 (BH)